

ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธปรัชญากับการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษ ของเด็กและเยาวชนในจังหวัดหนองคาย

AN ANALYTICAL STUDY OF BUDDHIST PRINCIPLES IN RESOLVING NARCOTIC PROBLEM OF THE JUVENILES IN NONGKHAI PROVINCE

¹สมเด็จ จุลราช และ ²ประชัน ชะชิกุล

¹Somdej Julrach and ²Prachan Chachikul

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน, ประเทศไทย

Mahamakut Buddhist University, Isan Campus, Thailand.

¹vi0880@hotmail.com

Received December 25, 2020; Revised February 12, 2021; Accepted March 21, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาหลักพุทธปรัชญาเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ 2) เพื่อศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนในจังหวัดหนองคาย 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธปรัชญากับการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนในจังหวัดหนองคาย งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ได้แก่ พระไตรปิฎก พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ เอกสารกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนในจังหวัดหนองคาย ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหาและวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุปอุปนัย ผลการวิจัยพบว่า : ยาเสพติดให้โทษ ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็น มัชชะ เป็นของมีนเมา บัญญัติไว้ในหลักธรรมศีล 5 การเสพยาเสพติดให้โทษเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เป็นมูลแห่งอกุศลธรรมทั้งหลาย ก่อให้เกิดทุกข์ และเป็นมูลเหตุแห่งอาชญากรรมหลายชนิด หลักพุทธปรัชญาเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจของเด็กและเยาวชน ให้มีสติ เกิดปัญญา นำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษ ประกอบด้วยหลักพุทธปรัชญาเพื่อการเรียนรู้ ได้แก่ หลัก

¹ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

² อาจารย์ ดร.,หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

อริยสัจ 4 และหลักปฏิจจสมุปบาท หลักพุทธปรัชญาเพื่อป้องกัน ได้แก่ หลักอบายมุข 6 หลักทศ 6 หลักมิตรแท้มิตรเทียม หลักหิริโอตตตัปปะ และหลักโยนิโสมนสิการ เมื่อนำหลักพุทธปรัชญาเหล่านี้มาแก้ไขปัญหา เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ถึงเหตุปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหายาเสพติดให้โทษ สำรวมอายตนะให้ห่างไกลจากยาเสพติดให้โทษ เห็นโทษและพิษภัยของยาเสพติดให้โทษ ปลูกฝังค่านิยมที่ดี และความประพฤติที่ดี ช่วยให้เด็กและเยาวชนเกิดความละเอียดใจ มีวิจารณญาณที่ดีในการตัดสินใจให้ห่างไกลจากปัญหายาเสพติดให้โทษได้

คำสำคัญ: หลักพุทธปรัชญา, ยาเสพติดให้โทษ, เด็กและเยาวชน

Abstract

The objectives of this research included: 1) To study the Buddhist principles and narcotics; 2) To study the resolution of narcotic problem of the juveniles in Nongkhai province; 3) To study and analyze the Buddhist principles in resolving narcotic problem in Nongkhai province. This research was qualitative research. The researcher searched and studied documents including Buddhist scriptures (Tipitaka), Narcotic Act, related laws documents concerning narcotics and interviewed the individuals concerned with narcotic problem resolution in Nongkhai province. The researcher analyzed the document by inductive methodology. The results of research were found as follows: Narcotics in Buddhism was considered intoxicants as coded in the five precepts. It causes the carelessness and unwholesome deeds. It was the cause of suffering and the root cause of various crimes. Buddhist principles for resolving the narcotic problem emphasized on mind development of the juveniles to be conscious and to cultivate intellect that led to the right practice in resolving narcotics problem. The Buddhist principles included the four noble truths and the law of dependent origination. Buddhist principles for preventing juveniles from narcotics consisted of six vicious behaviors, six directions or pairs of social relationship, consideration of true friends and false friends, moral shame and moral dread, and critical reflection. When applying Buddhist principles to resolve the narcotic problem with juveniles, it led them to know the factors and causes of narcotic problem. Buddhist principles helped the juveniles to be aware of sensual contacts and kept them in distance from the narcotics. The juveniles were also cultivated with good value and behavior that helped them be shameful with good consideration and be far away from narcotics.

Keywords: Buddhist Principles, Narcotic, Juvenile

บทนำ

ในปัจจุบันสถานการณ์ปัญหายาเสพติดให้โทษเป็นปัญหาสำคัญที่โลกต้องเผชิญ มีแนวโน้มที่จะขยายตัวมีความรุนแรงมากขึ้น มีการแพร่ระบาดที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อปัญหาด้านอาชญากรรม ปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาความมั่นคงของชาติ ถือเป็นภัยคุกคามที่กีดกร่อนทำลายมนุษยชาติ และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในโลกที่ต้องเผชิญกับปัญหายาเสพติดให้โทษอย่างครบวงจร ทั้งปัญหาด้าน 1. การผลิต 2. การลักลอบลำเลียงขนส่ง 3. การค้ายาเสพติดให้โทษ และ 4. การแพร่ระบาดในกลุ่มผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ปัญหาดังกล่าวเรื้อรังสะสมมานาน มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษมานานหลายสิบปี นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงและแพร่ระบาดมากยิ่งขึ้น ยาเสพติดให้โทษส่วนใหญ่ โดยเฉพาะยาบ้า ยาไอซ์ ยาอี และกัญชา จะผลิตในประเทศเพื่อนบ้านแล้วนำเข้ามามีในประเทศไทย โดยขบวนการค้ายาเสพติดให้โทษในระดับต่าง ๆ ที่มีเครือข่ายเชื่อมโยง ทั้งภายในประเทศและนอกประเทศ มีการลักลอบลำเลียงขนส่งยาเสพติดให้โทษเพื่อไปสู่ตลาดการค้า ยาเสพติดให้โทษในระดับภูมิภาคเอเชียและในระดับโลก ประเทศไทยได้ดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษในระดับภูมิภาคสามเหลี่ยมทองคำ 6 ประเทศ ได้แก่ ไทย จีน เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ตามแผนปฏิบัติการแม่น้ำโขงปลอดภัย พ.ศ.2559-2561 ส่งผลไปสู่การทำลายแหล่งผลิตจับกุมสกัดกั้นยาเสพติดให้โทษในประเทศเพื่อนบ้านได้เป็นจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีการลักลอบผลิตยาเสพติดให้โทษจากประเทศเพื่อนบ้านและนำเข้าสู่ประเทศไทยตามแนวชายแดนอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย รองลงมาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นจังหวัดชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีแหล่งผลิตและแหล่งพักยาเสพติดให้โทษอยู่ในพื้นที่ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้ค้ายาเสพติดให้โทษไม่เกรงกลัวกฎหมาย มีการพัฒนาวิธีการค้าหรือจำหน่ายยาเสพติดให้โทษที่มีศักยภาพและมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น สามารถติดต่อขายยาเสพติดให้โทษ และขนลำเลียงยาเสพติดให้โทษจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก แล้วลำเลียงไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วทุกภาคของประเทศ

จังหวัดหนองคาย มีพื้นที่ติดแม่น้ำโขง อยู่ตรงข้ามสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความยาวประมาณ 181 กิโลเมตร มีอำเภอที่ติดชายแดน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอโพนพิสัย อำเภอรัตนวาปี อำเภอท่าบ่อ อำเภอศรีเชียงใหม่ และอำเภอสังคม ทำให้มีการลักลอบลำเลียงขนยาเสพติดให้โทษเข้ามาในพื้นที่ได้ง่าย ยากแก่การเฝ้าระวัง ส่วนใหญ่ยาเสพติดให้โทษที่แพร่ระบาดในพื้นที่ได้จากการนำเข้า ชนิดของยา

เสพติดให้โทษที่เป็นปัญหา คือยาบ้า ร้อยละ 89.90 กัญชา ร้อยละ 6.55 นอกนั้นเป็นยาไอซ์ (จังหวัดหนองคาย เขตสุขภาพที่ 8, 2561: 20)

เด็กและเยาวชน เป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต แต่เป็นผู้อ่อนด้อยด้วยวุฒิภาวะทางความคิด วุฒิภาวะประสบการณ์ จึงทำให้ได้รับผลกระทบอย่างมากจากการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษ ปัญหาเด็กและเยาวชนติดยาเสพติดให้โทษในประเทศไทยนับวันทวีความรุนแรงมากขึ้น ปัจจุบันเด็กและเยาวชนในสังคมไทยกำลังอยู่ในสังคมติดสื่อ ติดเซฟ ติดเสียง ติดชาและติดเช็กส์ (อมรวิรัช นาคทรพร และจุฬารณ มาสเถียรวงศ์, 2548:28) ปัจจัยสำคัญมาจากภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน และสภาพครอบครัว เด็กและเยาวชนขาดขวัญกำลังใจในการดำเนินชีวิต ส่วนหนึ่งตกเป็นเหยื่อของยาเสพติดให้โทษ นำมาซึ่งความทุกข์ของผู้ที่ติด ยาเสพติดให้โทษ ความทุกข์ของครอบครัว และความทุกข์ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ที่ผ่านมามีความพยายามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษ มีการระดมพลังความคิดเพื่อแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจัง หลายองค์กรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสถาบันศาสนา ซึ่งถือว่าเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่จะมีส่วนในการแก้ไขปัญหาในระยะยาวและยั่งยืน

การที่ประเทศไทยยอมรับพระพุทธศาสนา สังคมไทยได้รับการหล่อหลอมจากหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามายาวนาน วิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ตั้งแต่เกิดจนตายมีความเกี่ยวโยงสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา การนำหลักพุทธปรัชญามาใช้แก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนในจังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษ จึงมีเป้าหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษ โดยสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้โทษให้กับเด็กและเยาวชน ด้วยการใช้แนวทางการปฏิบัติตามหลักพุทธปรัชญาในการป้องกัน เฝ้าระวังปัญหายาเสพติดให้โทษ ให้เด็กและเยาวชนมีทักษะในการปฏิเสธการใช้ยาเสพติดให้โทษ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักของการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง พัฒนาจิตใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ชี้นำความเจริญอกงามในจิตใจของเด็กและเยาวชน ฝึกฝนเด็กและเยาวชนให้มีสติ ปัญญา รู้เท่าทันโทษของอบายมุขยาเสพติดให้โทษ สามารถนำหลักพุทธปรัชญาไปใช้ในชีวิตประจำวัน จนสามารถพัฒนาสุขภาวะทางอารมณ์ตนเอง เป็นแนวทางการประพฤติตนตามแบบอย่างอันดีงามของสังคม สร้างความอบอุ่นให้เกิดในครอบครัว ส่งผลให้เด็กและเยาวชนเป็นเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำหลักพุทธปรัชญามาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษในเด็กและเยาวชน เพื่อให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนในจังหวัดหนองคายเป็นไปอย่างครบวงจร เกิดประสิทธิภาพ และบรรลุเจตนารมณ์ที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนสำนึกในผลของการกระทำของตน มีความสามารถในการควบคุม

พฤติกรรมของตนเอง ไม่กระทำความผิดกฎหมายและเป็นการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษของชาติอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักพุทธปรัชญากับยาเสพติดให้โทษ
2. เพื่อศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนในจังหวัดหนองคาย
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธปรัชญากับการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนในจังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเน้นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลักเพื่อศึกษาวิเคราะห์การแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนในจังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร คือ ตำรา หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสาร วารสาร บทความ งานเขียนที่เกี่ยวข้องทั่วไป รวมทั้งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยอาศัยแหล่งข้อมูลสำคัญและแหล่งข้อมูลในจังหวัดหนองคาย รวบรวมบทสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องรวมทั้ง 10 คน ได้แก่ ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหนองคาย ผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหนองคาย เจ้าพนักงานตำรวจในจังหวัดหนองคาย พนักงานคุมประพฤติในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดหนองคาย เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในศูนย์เฝ้าระวังยาเสพติดจังหวัดหนองคาย
2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาจากเอกสารจากตำรา หนังสืองานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสาร วารสาร บทความ และงานเขียนที่เกี่ยวข้องทั่วไปมาทำการแยกแยะ จัดประเภท ตามความเหมาะสมกับเนื้อหาที่วิจัย ศึกษาข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบ อธิบายความเหมือนความแตกต่างและตีความให้ความหมายตามความเหมาะสมกับเนื้อหาที่วิจัยศึกษา และนำไปเขียนลงในวารสารเพื่อเผยแพร่ตามความสอดคล้องและเหมาะสมแก่เนื้อหาของการวิจัย
3. ขั้นนำเสนอผลงานการวิจัย การศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนในจังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับขั้นตอนด้วยวิธีการ

พรรณนาวิเคราะห์ ตามความเหมาะสมแก่เนื้อหาในบทต่างๆ ตามลำดับและเสนอผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ผลการวิจัย

1. หลักพุทธปรัชญากับยาเสพติดให้โทษ

หลักพุทธปรัชญา หมายถึง หลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ซึ่งนำมาศึกษาวิเคราะห์ โดยการใช้เหตุผลเพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหามานุษยชาติ ซึ่งแตกต่างจากปรัชญาตะวันตก ซึ่งหมายถึงความรักในความรู้ การแสวงหาความรู้ แต่หลักพุทธปรัชญาเป็นความรู้ที่เมื่อรู้แล้วทำให้ความทุกข์น้อยลง จนถึงการดับทุกข์ ไม่มีทุกข์เหลืออยู่ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านจิตใจมากกว่าด้านร่างกาย ให้เกิดความรู้เห็นตามความเป็นจริง รับรู้สภาพแท้จริงของสิ่งทั้งหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ก่อให้เกิดปัญญา รู้เท่าทันความเป็นจริงของสิ่งทั้งหลาย นำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นจริงขึ้นในชีวิตโดยถูกต้อง เพื่อแก้ไขปัญหามานุษยชาติ หลักพุทธปรัชญากับการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนในจังหวัดหนองคาย ได้แก่

1.1 หลักพุทธปรัชญาเพื่อการเรียนรู้ ได้แก่

หลักอริยสัจ 4 เป็นระบบปฏิบัติการในทางพระพุทธศาสนา สอนให้รู้จักคิด รู้จักวิเคราะห์ และรู้จักหาแนวทางแก้ไขปัญหามานุษยชาติ เพราะการที่เราจะแก้ไขปัญหามานุษยชาติได้ต้องรู้จักคิดวิเคราะห์ตามหลัก 4 ประการที่ว่า 1) ความทุกข์ปัญหาคืออะไร 2) สมุทัยปัญหามาจากเหตุใด 3) นิโรธเป้าหมายเมื่อปัญหานั้นแก้ไขได้แล้วเป็นอย่างไร และ 4) มรรควิธีการในการแก้ไขปัญหามานุษยชาติเป็นอย่างไร ซึ่งพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านจิตใจมากกว่าด้านร่างกาย บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า ถ้ามีทัศนคติที่ถูกต้อง (สัมมาทิฐิ) และความคิดที่ถูกต้อง (สัมมาสังกัปปะ) ซึ่งเป็นหนทางแห่งปัญญา ปัญญาจะเป็นตัวนำทางให้แสดงออกทางความประพฤติทางกาย ได้แก่ การเจรจาชอบ (สัมมาวาจา) การกระทำชอบ (สัมมากัมมันตะ) และการดำรงชีพชอบ (สัมมาอาชีวะ) เป็นไปด้วยดี เด็กและเยาวชนจะมีชีวิตที่ดีงาม ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ แต่การทำให้เกิดปัญญามานุษยชาติต้องผ่านการฝึกฝนที่ถูกต้องถูกวิธี โดยมีความอดทนอดกลั้นเพียรชอบ (สัมมาวายามะ) มีความระลึกชอบ (สัมมาสติ) และมีความตั้งใจมั่นชอบ (สัมมาสมาธิ) ซึ่งเป็นทางดำเนินสายกลางหรือวิธีปฏิบัติกลางๆ ทางเดียวแต่มีองค์ประกอบ 8 ประการ จึงเรียกว่าอริยมรรคมีองค์ 8 สรุปรวมเป็นไตรสิกขา มีปัญญา ศีล สมาธิ เป็นวิธีที่ควรจะต้องศึกษาปฏิบัติไปสู่การมีชีวิตที่ดีงาม

หลักปฏิจจสมุปบาท เป็นหลักธรรมให้รู้จักคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุปัญหาเพื่อหาทางออก อธิบายถึงการเกิดขึ้นพร้อมแห่งธรรมทั้งหลายเพราะอาศัยกัน การที่สิ่งทั้งหลายอาศัยกันจึงเกิดมีขึ้น เป็นภาวะที่อาศัยกันเกิดขึ้น ซึ่งเป็นระบบการกำเนิดแห่งชีวิตที่เรียกว่า กฏแห่งชีวิต มีองค์ประกอบ 12 ประการ เกิดขึ้นต่อเนื่องจากต้นเหตุไปหาปลายเหตุ ที่ว่าเพราะ

อวิชาเป็นปัจจัย สังขารจึงมีทั้งหลาย, เพราะสังขารเป็นปัจจัย วิญญาณจึงมี, เพราะวิญญาณเป็นปัจจัย นามรูปจึงมี, เพราะนามรูปเป็นปัจจัย สหายนะจึงมี เพราะสหายนะเป็นปัจจัย ผัสสะจึงมี, เพราะผัสสะเป็นปัจจัย เวทนาจึงมี, เพราะเวทนาเป็นปัจจัย ตัณหาจึงมี, เพราะตัณหาเป็นปัจจัย อุปาทานจึงมี, เพราะอุปาทานเป็นปัจจัย ภพจึงมี, เพราะภพเป็นปัจจัย ชาติจึงมี, เพราะชาติเป็นปัจจัย ชรามรณะจึงมี, ความโศก ความคร่ำครวญ ทุกข์ โทมนัส และความคับแค้นใจ ก็มีพร้อม ความเกิดขึ้นแห่งกองทุกข์ทั้งปวงนี้ จึงมี ดังนั้น ทุกข์จึงเป็นส่วนประกอบของชีวิต อาศัยกันและกัน เช่น เพราะอวิชาเป็นปัจจัยจึงมีสังขาร เพราะสังขารเป็นปัจจัยจึงมีวิญญาณ เป็นต้นจนถึงสุดท้ายเพราะชาติเป็นปัจจัยจึงมีชรามรณะ

1.2. หลักพุทธปรัชญาที่นำมาแก้ไขปัญหา ได้แก่ 2.1 หลักอภายมุข 6 แปลว่า ปากทางแห่งความเสื่อมความฉิบหาย ได้แก่ ตึมน้ำเมา เทียวกลางคืน เทียวดูการละเล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร และเกียจคร้านการทำงาน โดยเฉพาะตึมน้ำเมา หมายถึง การดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ซึ่งทำให้ผู้ดื่มมีอาการมึนเมาและให้โทษต่อร่างกาย เช่น เหล้า เบียร์ ไวน์ วิสกี้ รวมถึงการเสพยาเสพติดให้โทษด้วย มีโทษ 6 ประการ ได้แก่ 1. ทำให้เสียทรัพย์ 2. ทำให้ก่อการทะเลาะวิวาท 3. ทำให้เกิดโรค มีสุขภาพไม่ดี 4. ทำให้ต้องดิ้นรน ขาดความเชื่อถือของคนทั่วไป 5. ขาดสติ ไม่รู้จักยั้งคิด ไม่รู้จักอาย 6. บั่นทอนกำลัง ปัญญา มึนงง 2.2 หลักทศ 6 หมายถึง บุคคลประเภทต่างๆ ที่เราต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ทางสังคมแวดล้อมตัวเราอยู่ ซึ่งเราควรจะเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ให้ถูกต้องและรู้วิธีปฏิบัติให้ถูกต้องแตกต่างกันไปตามสถานะแห่งความสัมพันธ์ เปรียบประดุจทิศทั้ง 6 ด้านที่อยู่รอบตัวเราได้แก่ ทิศเบื้องหน้า คือ ผู้มาก่อน ได้แก่ บิดามารดา ทิศเบื้องขวา คือ ผู้ที่ควรเคารพ ได้แก่ ครูอาจารย์ ทิศเบื้องหลัง คือ ผู้ตามมา ได้แก่ บุตร ภรรยาหรือคู่ครอง ทิศเบื้องซ้าย คือ ผู้เคียงข้าง ได้แก่ มิตรสหาย ทิศเบื้องล่าง คือ ผู้เป็นฐานกำลัง ได้แก่ คนรับใช้และคนงาน และทิศเบื้องบน คือ ผู้มีคุณความดีสูง ได้แก่ พระสงฆ์ 2.3 หลักมิตรแท้-มิตรเทียม เป็นหลักธรรมที่เกี่ยวกับเรื่องมิตรหรือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน แสดงเรื่องคนที่ควรคบกับคนที่ไม่ควรคบ และหลักปฏิบัติที่เหมาะสมระหว่างความเป็นมิตรด้วยกัน ทำให้สามารถวิเคราะห์แยกแยะ จัดลำดับความเหมาะสมการคบหาได้ว่าคบมิตรเช่นไร จนกระทั่งพบว่าตัวเราเป็นมิตรของตัวเรา สติก็เป็นมิตรของตัวเรา ไม่ทำให้ตัวเราประมาท ไม่พาตัวเราไปสู่อบาย 2.4 หลักหิริโอตตปปะหิริ คือ ความละอาย ละอายใจต่อการทำความชั่ว โอตตปปะ คือ ความกลัวบาป เกรงกลัวต่อความชั่ว เป็นคตินิยมในพระพุทธศาสนาที่ฝังแน่นจนเป็น“ราก”และ“ฐาน”ทางจิตใจที่สำคัญ การมีหิริทำให้คนเรามีความละอายแก่ใจ ไม่คิดชั่ว พุดชั่ว ทำชั่วทั้งเรื่องเล็กเรื่องใหญ่ ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น เพราะมีความละอายใจต่อบาปที่จะเกิดขึ้น จนสามารถชนะใจตัวเองหยุดความชั่วที่คิดจะกระทำได้ ส่วนการมีโอตตปปะทำให้เรารู้จักเกรงกลัวต่อบาป กลัวโทษที่จะเกิดขึ้นจากการทำความชั่ว ทั้งโทษที่เกิดจากผลแห่งกรรม และโทษทางกฎหมาย ซึ่งผู้ที่มีโอตตปปะมักจะเป็นผู้เข้าใจในกฎแห่งกรรม เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วย่อมได้ชั่ว คนที่มีหิริและ

โอดตปปะมีความละเอียดรอบคอบ มีความกลัวบาป ย่อมไม่ทำบาป ไม่ทำความชั่ว รู้จักบาปกรรม รู้จักผลแห่งกรรมที่จะเกิดขึ้นทั้งในชาตินี้และชาติหน้า ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ตนเองและสังคม ในแง่หนึ่งคนที่มีความกลัวและโอดตปปะย่อมจะมีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ส่งผลต่อความสงบสุขของสังคม จึงมีประโยชน์ทั้งต่อการพัฒนาชีวิตตนเองและสังคม และ 2.5 หลักโยนิโสมนสิการ ความเป็นผู้ฉลาดในการคิด คิดอย่างถูกวิธีถูกระบบ พิจารณาไตร่ตรองสาวไปจนถึงสาเหตุหรือต้นตอของเรื่องที่กำลังคิด แล้วประมวลความคิดรอบด้าน จนกระทั่งสรุปออกมาได้ว่าสิ่งนั้นควรหรือไม่ควร ดีหรือไม่ดี เป็นวิถีทางแห่งปัญญา เป็นธรรมสำหรับกลั่นกรองแยกแยะข้อมูลหรือแหล่งข่าวหรือที่เรียก ปรัตโธมสะ กับเป็นบ่อเกิดแห่งความคิดชอบหรือสัมมาทิฐิ ทำให้มีเหตุผล ไม่มั่งงาย แยกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มแรก โยนิโสมนสิการที่มุ่งพัฒนาปัญญา (พุทธิพิสัย) เป็นประเภทพัฒนาปัญญาโดยตรง มุ่งให้เกิดความรู้เข้าใจตามเป็นจริงตรงตามสภาวะแท้ ๆ เน้นที่การจัดตอวิชา เป็นเครื่องนำไปสู่โลกุตระสัมมาทิฐิ เรียกว่า โยนิโสมนสิการระดับสังขธรรม ได้แก่ 1. สืบสาวเหตุปัจจัย 2. แยกแยะส่วนประกอบ 3. สามัญลักษณ์ 4. อริยสัจ 5. คุณโทษและหาทางออก กลุ่มที่สอง โยนิโสมนสิการที่มุ่งสร้างเสริมคุณภาพจิต (จิตพิสัย) เป็นประเภทสร้างเสริมคุณภาพจิต มุ่งปลูกเร้าให้เกิดคุณธรรมหรือกุศลธรรมต่าง ๆ เน้นที่การสกัดหรือข่มตัณหา เป็นเครื่องนำไปสู่โลกียสัมมาทิฐิ เรียกว่า โยนิโสมนสิการระดับจริยธรรม ได้แก่ 1. คุณค่าแท้-คุณค่าเทียม 2. เร้าคุณธรรม 3. อรรถสัมพันธ์ 4. ธรรมสากัจฉา 5. วิภังขาท ยาสะเพตติในพระพุทธศาสนา หมายถึง สุรา และเมรัย ซึ่งเป็นมัจชะหรือของมีนเมา รวมไปถึงมัจชะหรือของมีนเมาประเภทอื่นๆ ที่มีส่วนประกอบของสุราและเมรัยด้วย อันเป็นเหตุที่ตั้งแห่งความประมาท บัญญัติไว้ในศีล 5 ข้อที่ 5 ดังบาลีว่า สุราเมรัยมัจชปาทัญฐาน มiongคฺประกอบ ๔ อย่าง ดังนี้ มัจชกาโว (ความเป็นของเมา) 1, ปาตุกมยตาจิตตํ (จิตคิดจะดื่ม) 1, ตชฺโซ วายาโม (ความพยายามอันเกิดแต่จิตนั้น) 1, อชโณหรณํ (กลืนให้ล่องลงในลำคอ) 1 โทษของยาเสพติดหรือสุรา เมรัย และมัจชนะนั้น ก่อให้เกิดโทษต่อตนเองและผู้อื่นหรือสังคม กล่าวคือ ทำให้เกิดความประมาท ในคำสอนทางพระพุทธศาสนาเน้นความสำคัญของการมีสติอยู่เสมอไม่ให้เกิดประมาท ผู้ที่ประมาทย่อมจะพลาดโอกาสจากประโยชน์หรือคุณความดีต่างๆ อาทิ ความเป็นผู้ไม่ประมาท ในกิจและกรณียกิจ ทั้งที่เป็นอดีตอนาคตและปัจจุบัน ความเป็นผู้มีปัญญา ความเป็นผู้มีสติ ปรากฏอยู่ทุกเมื่อ ความเป็นผู้มีปฏิภาณ เกิดขึ้นทุกสถาน ในเมื่อมีกิจและกรณียกิจเกิดขึ้น ความเป็นผู้ไม่เกียจคร้าน ความเป็นผู้ไม่โง่เขลา เป็นต้น ทั้งสุราและเมรัยจึงถือว่าเป็นมัจชะ เพราะเป็นของเมา เป็นที่ตั้งแห่งความเมา เจตนาเป็นเหตุดื่มน้ำเมานั้นชื่อว่า ปมาทัญฐานะ เพราะเป็นเหตุแห่งความประมาท ปัจจุบันสิ่งมีนเมาให้โทษเป็นมัจชะที่ตั้งแห่งความประมาทที่เป็นมัจชะ เป็นยาเสพติดให้โทษนั้น มีการพัฒนาการผลิตออกมาเป็นหลายรูปแบบ เช่น เฮโรอีน มอร์ฟิน ยาบ้า (เมทแอมเฟตามีน) ยาอี ฝิ่น กัญชา และใบกระท่อม เป็นต้น ล้วนเป็นของที่ทำให้ผู้เสพมีนเมา ถือเป็นมัจชะทั้งสิ้น

2. การแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนในจังหวัดหนองคาย สรุปลผลการวิจัยได้ ดังนี้

ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุนิตใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดย รับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อยๆ มีอาการขาดยาเมื่อไม่ได้เสพ มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และทำให้สุขภาพทรุดโทรม ในทางพระพุทธศาสนาถือว่ายาเสพติดให้โทษเป็น “อบายมุข” เป็นทางแห่งความเสื่อม ไม่เป็นไปเพื่อความงอกงามหรือพัฒนาให้ดีขึ้น ผู้ที่ติดยาเสพติดให้โทษจะต้องเสพเป็นประจำ ถือว่าเป็นภัยร้ายแรง เป็นโทษต่อร่างกายและจิตใจ เท่ากับตกนรกทั้งเป็น

ยาเสพติดเหล่านี้ถูกลักลอบนำจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยด้านพื้นที่ภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จังหวัดหนองคายมีการลักลอบนำเข้ามาในพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอสังคม อำเภอโพนพิสัย และอำเภอรันทวาปี การบวนการการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนในจังหวัดหนองคาย มี 2 วิธีการ ได้แก่ วิธีการที่ 1 เป็นการบังคับตามกระบวนการทางกฎหมาย โดยมีศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดจังหวัดหนองคายเป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลการแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดหนองคาย มีหน่วยงานยุติธรรมในจังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานฝ่ายปกครอง พนักงานอัยการจังหวัดหนองคาย และศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหนองคาย เป็นวิธีการบังคับทางกฎหมายโดยการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดทุกกระบวนการ ตั้งแต่ผู้ค้ายาเสพติด ผู้ขนลำเลียงนำยาเสพติดเข้ามาในประภพ ผู้ครอบครองยาเสพติดและผู้เสพยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และ วิธีการที่ 2 เป็นโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ 1. โครงการทูปี้นมเบอร์วัน (TO BE NUMBER ONE) เป็นโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนโครงการหลักในจังหวัดหนองคาย มุ่งหมายให้เยาวชนใช้เวลาว่างมาร่วมกิจกรรมอันเปิดโอกาสให้กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก โดยใช้กิจกรรมร้องเพลงเป็นตัวนำ 2.โครงการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด มีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคายเป็นเจ้าภาพหลักในด้านการบำบัดรักษา ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด โดยเน้นการบำบัดรักษาในระบบสมัครใจ และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการ เช่น สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดหนองคาย 3. โครงการศูนย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เป็นการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติดเป็นโครงการเฉพาะกิจ ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นประจำทุกปี กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัดหนองคาย ได้รับมอบหมายจาก

กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ให้ดำเนินการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติดระบบสมัครใจ

3. วิเคราะห์หลักพุทธปรัชญากับการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนในจังหวัดหนองคาย ดังนี้

3.1 หลักพุทธปรัชญาเพื่อการเรียนรู้ พระพุทธศาสนามีกระบวนการหรือมรรควิธีในการดับทุกข์หรือแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรม แต่ก่อนที่จะมีวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนให้ได้ผลเป็นที่พึงพอใจ และเหมาะสมกับบริบทสังคมในจังหวัดหนองคาย จะต้องมีการรู้สภาพตามความเป็นจริงของปัญหา คือ ทุกข์นั้นให้แจ้งชัดเข้าใจถึงเหตุแห่งการเกิดปัญหาเกิดทุกข์นั้น และวางเป้าหมายไปสู่สภาพของการสิ้นทุกข์เมื่อแก้ไขปัญหานั้นสำเร็จ หลักธรรมที่สำคัญที่จะทำให้การเรียนรู้เข้าใจสภาพแห่งปัญหาและวิธีการแก้ไข ได้แก่ 1.1 หลักอริยสัจ ๔ ซึ่งประกอบด้วยความรู้ 4 ประการ ได้แก่ 1) ทุกข์ คือ รู้สภาพปัญหาว่าคืออะไร 2) ทุกขสมุทัย คือ ค้นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์หรือปัญหา รู้ว่ามาจากไหน 3) ทุกขนิโรธ คือ ความดับทุกข์ รู้ว่าเป้าหมายทำเพื่อประโยชน์อะไร 4) ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาหรือมรรค คือ การดำเนินการตามขั้นตอนวิธีดับทุกข์ รู้ว่าดับทุกข์ด้วยวิธีการใด 1.2 หลักปัจจุสมุปบาท เรียนรู้ถึงเหตุปัจจัยที่ทำให้ปัญหายาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนในจังหวัดหนองคาย ว่าปัญหาไม่ได้เกิดขึ้นมาเองลอยๆ แต่มีเหตุปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เกิดขึ้น และมีความสัมพันธ์กันเป็นทอดๆ โดยมีเหตุปัจจัยมาจากอายตนะและผัสสะ การสำรวมอายตนะจึงเป็นสิ่งสำคัญที่เด็กและเยาวชนต้องเรียนรู้วิธีดำเนินชีวิตให้ห่างไกลจากยาเสพติด

3.2 หลักพุทธปรัชญาเพื่อการป้องกัน ได้แก่ 2.1 หลักทศ 6 การมีส่วนร่วมของคนที่อยู่รอบตัวเด็กและเยาวชน ลด ละ เลิก การใช้ยาเสพติด โดยการปฏิบัติที่ดีต่อกัน ให้ความรัก ความเมตตาต่อเด็กและเยาวชน จะทำให้เด็กและเยาวชนเกิดภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้โทษ 2.2 หลักอบายมุข 6 แสดงโทษและพิษภัยของยาเสพติดให้โทษ ส่งผลต่อร่างกายและจิตใจของเด็กและเยาวชน ทำให้สุขภาพอนามัยของผู้เสพยาเสพติดเสื่อมโทรม ร่างกายซูบผอม มีอาการเจ็บป่วยทางกาย มีโรคแทรกซ้อน ผู้เสพยาเสพติดขาดความรับผิดชอบต่อนตนเอง ครอบครัว สังคม ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง ครอบครัวแตกแยกขาดความอบอุ่น จึงเป็นปากทางแห่งความเสื่อมซึ่งเด็กและเยาวชนควรหลีกเลี่ยง 2.3 หลักมิตรแท้ - มิตรเทียม สอนให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้การคบเพื่อน การเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน 2.4 หลักหิริโอตตปปะ ปลุกฝังค่านิยมที่ดี ความเชื่อ ความรู้และความประพฤติที่ดี ช่วยให้เกิดเด็กและเยาวชนเกิดความละเอียดใจตนเองในการเสพยาเสพติด แม้ในที่สุดไม่มีคนรู้เห็น เด็กและเยาวชนก็สามารถป้องกันตนเองห่างจากยาเสพติดได้ และ 2.5 หลักโยนิโสมนสิการ ฝึกฝนพัฒนาเด็กและเยาวชนทางด้านปัญญา ให้มีวิจรรณญาณที่ดีในการตัดสินใจด้วยตนเองแก้ไขปัญหาวีชีวิตในทุกด้าน รวมทั้งปัญหาจากยาเสพติด นำพาตนออกจากปัญหายาเสพติด

3.3 หลักพุทธปรัชญาเพื่อการแก้ไข เมื่อเด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ ฝึกฝน พัฒนาตน สร้างจิตสำนึกหรือแรงศรัทธา จะวางกฎกติกาให้ตัวเองปฏิบัติ เกิดสำรวมระวังด้วยสติ คอยระวังในการประพฤติปฏิบัติ ไม่ปล่อยให้ไปในทางที่เสื่อม ไม่ส่งเสริมการกระทำในทางที่ผิดต่อกฎหมายและผิดต่อศีลธรรม มองทุกอย่างตามสภาพเป็นจริง เห็นคุณ เห็นโทษ เห็นพิษภัยของยาเสพติดให้โทษ เห็นทางเลือกปฏิบัติให้ห่างไกลจากปัญหายาเสพติด การแก้ไขปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชนโดยหลักพุทธปรัชญานั้น เป็นการแก้ไขทางจิตใจ การสร้างความรู้ความเข้าใจให้รู้เท่าทันอายตนะจึงเป็นสิ่งสำคัญ เด็กและเยาวชนจะใช้อายตนะเหล่านั้นในทางที่จะเป็นประโยชน์แก่ชีวิตของตนเอง เด็กและเยาวชนได้ฝึกฝนพัฒนาตนเองทางด้านปัญญา ให้มีวิจารณญาณที่ดีในการตัดสินใจด้วยตนเองแก้ไขปัญหาชีวิตจากยาเสพติด นำพาตนออกจากปัญหายาเสพติด ทั้งเป็นการให้เด็กและเยาวชนสำนึกในผลของการกระทำของตน มีความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ไม่กระทำความผิดกฎหมาย เป็นการแก้ไขปัญหายาอย่างครบวงจร เกิดประสิทธิภาพ และบรรลุเจตนารมณ์ที่ต้องการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษของชาติอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

1. หลักพุทธปรัชญาเพื่อการแก้ไข เมื่อเด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ ฝึกฝน พัฒนาตน สร้างจิตสำนึกหรือแรงศรัทธา จะวางกฎกติกาให้ตัวเองปฏิบัติ เกิดสำรวมระวังด้วยสติ คอยระวังในการประพฤติปฏิบัติ ไม่ปล่อยให้ไปในทางที่เสื่อม ไม่ส่งเสริมการกระทำในทางที่ผิดต่อกฎหมายและผิดต่อศีลธรรม มองทุกอย่างตามสภาพเป็นจริง เห็นคุณ เห็นโทษ เห็นพิษภัยของยาเสพติดให้โทษ เห็นทางเลือกปฏิบัติให้ห่างไกลจากปัญหายาเสพติด การแก้ไขปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชนโดยหลักพุทธปรัชญานั้น เป็นการแก้ไขทางจิตใจ การสร้างความรู้ความเข้าใจให้รู้เท่าทันอายตนะจึงเป็นสิ่งสำคัญ เด็กและเยาวชนจะใช้อายตนะเหล่านั้นในทางที่จะเป็นประโยชน์แก่ชีวิตของตนเอง เด็กและเยาวชนได้ฝึกฝนพัฒนาตนเองทางด้านปัญญา ให้มีวิจารณญาณที่ดีในการตัดสินใจด้วยตนเอง สอดคล้องกับสุพัทธา สุขาวหและมานพ คณะโต (2557 :247-248) พบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหายาเด็กและเยาวชนติดยาเสพติดว่า“ความรุนแรงของปัญหายาเสพติดในประเทศไทยเป็นเรื่องเร่งด่วนที่จะต้องมีการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายา กลุ่มที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการป้องกันการใช้ยาเสพติดมากที่สุดคือ กลุ่มเยาวชนอายุ 7-19 ปี ซึ่งต้องดำเนินการป้องกันอย่างเฉพาะเจาะจง (selective prevention) กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนมีโอกาสูงที่จะใช้ยาเสพติดได้แก่ กลุ่มที่สังคมมองในเชิงลบ กลุ่มที่อยู่ในภาวะบริโภคนิยมและกลุ่มที่อยู่ในภาวะวิกฤติ ปัจจัยที่มีส่วนช่วยป้องกันความเสี่ยงในการใช้ยาเสพติดมีองค์ประกอบทั้งจากส่วนบุคคล ครอบครัว โรงเรียนเพื่อนและชุมชน จึงต้องนำมาเป็นองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการ

ป้องกันยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของการสร้างความตระหนักให้เยาวชนเห็นความสำคัญของการป้องกันการใช้ยาเสพติด เพิ่มทักษะในการต้านแรงกดดันในการใช้สารเสพติด ให้ความสำคัญกับการสอนที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดสมรรถนะส่วนบุคคลโดยทั่วไป และทักษะทางสังคมที่ดี

2. การใช้กิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนโครงการหลักในจังหวัดหนองคาย มุ่งหมายให้เยาวชนใช้เวลาว่างมาทำกิจกรรมอันเปิดโอกาสให้กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก โดยใช้กิจกรรมร้องเพลงเป็นตัวและใช้ชุมชนให้มีส่วนช่วย สอดคล้องกับเอกรัตน์ หามนตรี (2561: 436-438) พบว่า การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายด้าน การแก้ไขปัญหายาจะประสบผลสำเร็จต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วม ความตระหนัก มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญโทษภัยของยาเสพติด ชุมชนจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder) และการเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ (Strategy Partnership) ในชุมชนมีองค์กรทั้งแบบที่เป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ ประกอบไปด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนภูมิภาค สถาบันการศึกษาและมีสถาบันทางศาสนา คือ วัด มีพระทำหน้าที่ในการสืบทอดพระพุทธศาสนา ถ่ายทอดความรู้ อบรมสั่งสอนในด้านศีลธรรม จรรยา ให้ประชาชนประพฤติดี ปฏิบัติชอบอยู่ในกรอบของศีลธรรม

3. หลักพุทธปรัชญาเพื่อมีวิถีชีวิตที่เป็นสุข พระพุทธศาสนามีหลักการปฏิบัติมาก หลักหนึ่งที่ลืมไม่ได้คือหลักทศ 6 การมีส่วนร่วมของคนที่อยู่รอบตัวเด็กและเยาวชน ลด ละ เลิก การใช้ยาเสพติด โดยการปฏิบัติที่ดีต่อกัน ให้ความรัก ความเมตตาต่อกันและเยาวชน จะทำให้เด็กและเยาวชนเกิดภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้โทษ สอดคล้องกับวิญญู กิณะเสน (2561:77-78) พบว่า การพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธเป็นการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น การพัฒนาวินัยในตน การพัฒนาปรีชาเชิงอารมณ์ การพัฒนาการคิดแบบโยนิโสมนสิการ การพัฒนาลักษณะการเป็นกัลยาณมิตร เป็นต้น เพื่อให้เยาวชนเกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา มีบทบาทในการขัดเกลาอบรมสั่งสอน และส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชน สถาบันครอบครัวควรส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของครอบครัว เช่น การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ สถาบันศาสนาควรมีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เพื่อให้เยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติตาม และสถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้เยาวชนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เพื่อการเสริมสร้างประสบการณ์

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธปรัชญากับการแก้ไขปัญหาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชน ในจังหวัดหนองคาย ได้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา คือ หลักพุทธปรัชญาเพื่อการแก้ไข เมื่อเด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ ฝึกฝน พัฒนาตน สร้างจิตสำนึกหรือแรงศรัทธา จะวางกฎกติกาให้ตัวเองปฏิบัติ เกิดสำรวมระวังด้วยสติ คอยระวังในการประพฤติปฏิบัติ ไม่ปล่อยให้เป็นไปในทางที่เสื่อม ไม่ส่งเสริมการกระทำในทางที่ผิดต่อกฎหมายและผิดต่อศีลธรรม มองทุกอย่างตามสภาพเป็นจริง เห็นคุณ เห็นโทษ เห็นพิษภัยของยาเสพติดให้โทษ เห็นทางเลือกปฏิบัติให้ห่างไกลจากปัญหาเสพติด การแก้ไขปัญหาเสพติดของเด็กและเยาวชนโดยหลักพุทธปรัชญานั้น เป็นการแก้ไขทางจิตใจ การสร้างความรู้ความเข้าใจให้รู้เท่าทันอายตนะจึงเป็นสิ่งสำคัญ เด็กและเยาวชนจะใช้อายตนะเหล่านั้นในทางที่จะเป็นประโยชน์ แก่ชีวิตของตนเอง เด็กและเยาวชนได้ฝึกฝนพัฒนาตนเองทางด้านปัญญา ให้มีวิจาร์ณญาณที่ดีในการตัดสินใจด้วยตนเองแก้ไขปัญหาวิตถจากยาเสพติด นำพาตนออกจากปัญหาเสพติด ทั้งเป็นการให้เด็กและเยาวชนสำนึกในผลของการกระทำของตน มีความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ไม่กระทำความผิดกฎหมาย เป็นการแก้ไขปัญหายาอย่างครบวงจร เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเจตนารมณ์ที่ต้องการแก้ไขปัญหาเสพติดให้โทษของชาติอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ประยงค์ แสนบุราณ. (2559). *การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสารเสพติดด้วยพุทธธรรม*. วารสาร Humanities and Social Sciences มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 33(3).
- พัฒนธรร ตันติเวทยานนท์ และคนอื่นๆ.(2558). *ประสิทธิผลของนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดนแม่น้ำโขง*. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- อมรวิรัช นาคทรพรพและจุฬารณ มาสเถียรวงศ์. (2548). *เมื่อความทุกข์ไล่ล่าเด็ก: ข้อเท็จจริงจากงานวิจัยภาคสนามกับคำถามที่ท้าทายในการเสริมสร้างสุขภาวะให้เด็กไทย*, กรุงเทพฯ : สถาบันรามจิตติ.
- อรุณ ชัยวงศ์. (2560). *การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวชายแดนจังหวัดหนองคาย*. วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560).

- สุพัตรา สุขาวห และมานพ คณะโต. (2557). การพัฒนาต้นแบบความรู้ในการป้องกันการใช้สารเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยง. วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2557).
- เอกรัตน์ หามนตรี. (2561). ความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในจังหวัดอ่างทอง. วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์, ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2561).
- วิญญู กิณะเสน (2561). การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2561).

